

Forord

Jørn Neergaard Larsen, beskæftigelsesminister

Danmark har et sundt og dynamisk arbejdsmarked, der skaber et godt grundlag for vækst og beskæftigelse i den private sektor og et højt velferdsniveau.

Det danske arbejdsmarked sikrer i vid udstrækning virksomhederne den nødvendige og dygtige arbejdskraft, der skal til, for at de kan klare sig i den internationale konkurrence. Samtidig giver mange jobåbninger på det danske arbejdsmarked gode muligheder for, at ledige kan komme ind på arbejdsmarkedet og blive en del af det arbejdende fællesskab.

Det skyldes ikke mindst Den Danske Aftalemodel, hvor arbejdsmarkedets parter gennem mere end 100 år har aftalt sig frem til balancerede og ansvarlige løsninger på de arbejdsmarkedspolitiske udfordringer, vi har stået over for. Den Danske Aftalemodel har vist sig som et af de mest effektive redskaber til at justere arbejdsmarkedet og sikre gode rammer for vækst og velferdsniveau.

Mange har været optaget af at erklære Den Danske Model truet på livet, når den for eksempel bliver testet udefra af bl.a. EU-regulering og stigende globalisering, eller når den bliver udfordret indefra af en aldrende arbejdsstyrke og mange mennesker, der står uden for arbejdsmarkedet og uden de nødvendige kvalifikationer.

Rygterne om en svækket model er dog stærkt overdrevne. Arbejdsmarkedets parter formår gang på gang at indgå ansvarlige overenskomster, selv når det ser svært ud. De igangværende trepartsforhandlinger er et godt eksempel på, at den danske model lever i bedste velgående. Med en trepartsaftale om bedre integration på arbejdsmarkedet i foråret 2016 har arbejdsmarkedets parter demonstreret, at de fortsat er klar til sammen med regeringen at tage ansvar for at finde fælles løsninger. Vi står nu i fællesskab foran at skulle håndtere de mere strukturelle udfordringer på arbejdsmarkedet, så vi kan sikre virksomhederne tilstrækkelig og kvalificeret arbejdskraft.

Når Den Danske Model fortsat lever i bedste velgående, skyldes det ikke mindst, at modellen løbende har udviklet sig og tilpasset sig samfundets udvikling i almindelighed og arbejdsmarkedets udvikling i særdeleshed. En af de væsentligste grunde til, at det har været muligt, er, at der er opbygget en stor mængde viden i organisationer, hos myndigheder og i forskningsmiljøer. Viden om, hvad der virker på arbejdsmarkedet, om forhandlingens natur og om, hvilken adfærd hos de forskellige forhandlere der skaber de bedste resultater. Uden den viden ville Den Danske Model næppe være levedygtig.

Tanken bag oprettelsen af FAOS for 25 år siden var ikke blot at tilvejebringe anvendelig viden om arbejdsmarkedet og Den Danske Model, men også at skabe grundlag for kvalificerede beslutninger og en fagligt velfunderet politisk debat.

Jesper Due og Jørgen Steen Madsen har med deres forskning haft stor betydning for udviklingen af aftalesystemet i Danmark fra 80'erne til 00'erne. Med deres metodiske tilgang sikrede de sig adgang til gode kilder – forhandlere og teknikere fra alle sider af bordet – som de kunne følge tæt både før, under og efter et forhandlingsforløb. På den måde lykkedes det at afdække, hvad der foregår, når dørene lukkes til forhandlingsrummet, i korridorerne og i de utallige telefonopkald, møder og samtaler, der tilsammen i sidste ende danner grundlag for en aftale.

Med deres sociologiske metode stillede de helt skarpt på de enkelte aktører i forhandlingerne. De skabte et spejl af forhandlingerne, hvor det stod klart for alle, hvilke overvejelser der lå til grund for den enkelte forhandlers ageren. Hvad gjorde han eller hun, hvilke overvejelser lå til grund herfor, og hvilke reaktioner afstedkom det rundt om bordet og i eget bagland?

Denne tilgang har betydet ordrige – meget ordrige – produktioner, men det har været ord med stor betydning. For ved at åbne dørene til forhandlingsrummet for både offentligheden, beslutningstagerne og forhandlingsparterne selv blev det muligt for alle – også parterne selv – at lære af forhandlingsforløbene. Det stod klart, hvilken forhandlingsadfærd der både kunne sikre resultater på den korte bane og sikre Den Danske Aftalemodel som et dueligt redskab på den lange bane.

Dette skabte stor anerkendelse på alle sider af bordet, hvilket var – og er – helt afgørende for arbejdsmarkedsforskningen. Uden den tilstrækkelige opbakning fra arbejdsgivere, arbejdstagere og regering vil forskningen få mindre betydning som et anvendeligt og værdiskabende redskab i den politiske beslutningsproces.

FORORD

Jesper Due og Jørgen Steen Madsen har på den måde bidraget til en kvalificerende udvikling af arbejdsmarkedet og dermed af Den Danske Model. Men de har også bidraget til at fortælle historien om Den Danske Model i offentligheden og ved at kvalificere og definere den offentlige debat.

Arbejdsmarkedet har altid, og med god grund, været en politisk kampplads. Både nationalt, lokalt og på den enkelte virksomhed. Det er derfor helt afgørende med en faglig kapacitet, der kan fungere som korrektiv til de undertiden letkøbte, populistiske og ideologiske synspunkter, der kan præge den offentlige debat.

Den politiske debat har stor betydning for udviklingen af arbejdsmarkedet, og derfor er det helt afgørende med bidrag, der hæver barren for debatten og på den måde driver udviklingen i den retning, der er bedst for Danmark.

Jesper Due og Jørgen Steen Madsen har i alle årene været garanter for værdiskabende arbejdsmarkedsforskning. Det skal de have stor tak for.